

V. MISA DE REQUIE.

A. Obred tihe mrtvačke mise.¹

Ovdje se navodi samo ono, što se razlikuje od obreda obične tihe sv. mise.

1. U pristupnim molitvama ispušta se psalam *Judica* s *Gloria Patri*, dakle rekavši Ant. *Introibo ad altare Dei* i dobivši odgovor *Ad Deum qui laetificat juventutem meam*, odmah kaže: *Adjutorium nostrum*.

2. Kod introita ne križa se, nego stavivši lijevu ruku na oltar, desnom napravi križ nad knjigom veleći: *Requiem aeternam*.

3. *Gloria* nema nikad a tako ni *Credo*.

4. Prije nego će evanđelje čitati, moli po običaju: *Munda cor meum*, ali ne traži blagoslova: *Jube Domine, Domine sit*. Kad pročita evanđelje, ne ljubi misala niti ne kaže: *Per evangelica dicta*.

5. Kod ofertora ne blagoslivlje vode, ali govori molitvu: *Deus, qui hamanae substantiae*. Na koncu psalma: *Lavabo* ispušta: *Gloria Patri*, ali ne valja govoriti ni: *Requiem aeternam*.

6. *Agnus Dei* cijeli moli sklopljenih ruku, da se ne udara u prsi; mjesto *Miserere nobis* govori: *Dona eis requiem*, a mjesto *Dona nobis pacem* veli: *Donas eis requiem sempiternam*.

7. Prvu oraciju prije pričesti: *Domine Jesu Christe, qui dixisti* ispušta a moli samo dvije slijedeće.

8. Na koncu mise, poslije *Dominus vobiscum* odmah se okrene k oltaru te stojeći sklopljenih ruku kaže istim glasom: *Requiescant in pace*, na što podvornik odgovara: *Amen*.

9. Poslije molitve: *Placeat* poljubi oltar, ali ne daje blagoslov, nego odmah ide na stranu evanđelja, gdje čita, i to uvijek, evanđelje sv. Ivana: *In principio*.

B. Svečane zadušnice.

(Svečana misa de Requie.)

1. Što treba pripremiti.

Na oltaru ne smije biti nikakova uresa ni slika, nego križ sa šest svijetnjaka;² stepenice oltara imaju biti gole samo na supedaneju crni sag; stolić ima biti pokriven bijelim kratkim stolnjakom, na njemu ima biti sve, što je potrebno za misu, kao kod svečane mise. Ako je poslije mise *Absolutio*, tada uz stolić ima biti i križ za procesiju. — Sva odijela imadu biti crne boje.³

2. Općeniti propisi.

1. Oracije se pjevaju *in tono simplici feriali*.

2. Incenzacija je samo jedna i to kod ofertora, ali ta kao kod svečane mise, mole se dakle molitve i blagoslivlje tamjan; ispušta se

¹ Menghini-Martinucci, Manuale. — ² U pjevanim misama *de Requie* treba da gore barem 4 svijeće (D. a. 3029, VII. — ³ Por. Caerem. Episc. I. II, c. XI, 1.

incenzacija relikvija ili slika makar su na oltaru; od osoba se nitko ne incenzira osim celebranta.

3. Ispuštaju se svi poljupci kod predavanja predmeta, isto tako ne daje se blagoslov S poslije epistole kao ni D prije evanđelja a ni *pax*.

4. Može se sjediti, dok se pjeva *Kyrie* i *Dies irae*.

3. Subđakon.¹

1. Za službu S u svečanoj misi *de Requie* vrijedi, što je rečeno za njegovu službu u svečanoj misi uz neke promjene, koje se ovdje navode.

2. Poslije pristupnih molitava s lijeve strane prati Celebranta k oltaru, a kad Celebrant polazi na stranu epistole da čita introit, ide za njim, na strani epistole side in planum te stoji, dok C čita introit i govori *Kyrie*, kao kod svečane mise s desne đakonu.

3. Kad otpjeva epistolu, dođe u sredinu, te poklekne, preda knjigu ceremonijaru ili kojem akolitu i stane na svoje mjesto iza D odnosno C, a ne ide k C da mu poljubi ruku niti da primi od njega blagoslov.

4. Ako se ide sjediti, dok kor pjeva: *Dies irae*, učini se to kao kod *Kyrie* u svečanoj misi. Na riječi: *Recordare Jesu pie*, otkrije se i nakloni glavu. Kad kor pjeva: *Oro suplex*, ustanu C, D i S sa sjedala te došavši pred oltar, učine reverenciju i dok C moli: *Munda S* prenese knjigu na stranu evanđelja, te bude uz C, dok čita evanđelje.

5. Ako se ne ide sjediti, S prenese knjigu, čim C svrši sekvenciju, te bude uz knjigu, dok C svrši evanđelje, namjesti knjigu prema sredini, te tu stoji uz C (D s druge strane) sklopljenih ruku, dok kor pjeva *Dies irae*; na riječ *Jesus (Recordare Jesu pie)* nakloni glavu.

6. Kad D klekne na gornju stubu da moli: *Munda cor*, S side in planum; kad D s knjigom dođe k njemu, pokleknu i polaze na mjesto, gdje se pjeva evanđelje. Na koncu evanđelja ne nosi knjige celebrantu, da je poljubi, nego je odmah zaklopi i preda ceremonijaru ili komu drugome, a zatim stane na svoje mjesto (in plano) i poklekne.

7. Kada C pjeva *Oremus*, S genuflektira i per planum odlazi k stoliću, ne uzima na sebe veluma, nego uzevši kalež, kako stoji na stoliću, stavi ga na oltar. Dok D rasprostire korporal, S skine s kaleža velum, te ga dade ceremonijaru (ili kojem akolitu), da ga metne na stolić. U kalež ulije vode ne tražeći blagoslov od C. Budući da ne drži patene kao kod svečane mise, čim nalije vodu u kalež i preda posudicu akolitu, side od oltara, u sredini genuflektira i uzide k C i stane mu na lijevo. Stoji uz C, dok stavlja u kadionicu tamjan. Kod incenziranja oltara pridržava s D kazulu kao u svečanoj misi kod incenzacije prije introita. Kad D incenzira C, S stoji uz njega na

¹ Poredi: Martinucci, Manuale³ p. 194.

lijevo; poslije toga uzme posudicu s vodom te polije C ruke na *Lavabo*. Poslije toga stavi se iza D.

8. Na *Orate fratres* ne odgovara S nego D *Suscipiat*.

9. Pod konac prefacije bez genufleksije polazi na lijevo C, da moli s njime *Sanctus* poslije toga opet bez genufleksije siđe na svoje mjesto.

10. Kada C počne molitvu: *Quam oblationem*, S bez genufleksije¹ pođe per planum na stranu epistole, tu klekne na donju stepenicu, te primi od ceremonijara ili turifera kadionicu (S ne meće tamjana u kadionicu, nego to učini tko drugi, n. pr. ceremonijar, akolit) te za podizanja incenzira presv. Sakramenat trplici ductu duplici ictu. To će učiniti ovako: Kada C izgovori riječi pretvorbe nad kruhom i poklekne, S inklinira i napravi prvi zamašaj s kadionicom prema Sakramentu, kad podigne hostiju drugi, a kad opet poklekne treći i opet inklinira; tako isto i kod podizanja kaleža. Tada ustane, preda kadionicu i bez genufleksije ide na svoje mjesto, gdje genuflektira² i tu ostane stojeći.

11. S tako stoji, a da ne genuflektira, dok C i D genuflektiraju, jer ne stoji uz njih, sve do *Pax Domini sit semper vobiscum*.³ Tada poklekne na svojem mjestu i uziđe na lijevo C, s kojim zajedno govori: *Agnus Dei* ne udarajući se u prsi.

12. Poslije *Agnus Dei* poklekne i pređe na desnu stranu C, gdje opet poklekne. Dalje se vlada kao i kod svečane mise. Na celebrantov *Requiescant in pace* odgovori tiho: *Amen*. Kada se svrši posljednje evanđelje, idu sva trojica C, D i S dolje, u sredini oltara naprave reverenciju te idu, ako nema poslije mise absolucije, u sakristiju, inače na stranu epistole k sjedalima, da se pripreve za absoluciju.

4. Đakon.

1. D u misi *de Requite* ispušta ljubljenje ruku celebrantovih i predmeta, koje mu pruža i od njega prima; ne ljubi niti kaleža niti patene.⁴

2. Poslije pristupnih molitava uzlazi celebrantu s desne k oltaru, te ga bez genufleksije prati k strani epistole, gdje stane kako je rečeno kod svečane mise. Ako nema ceremonijara, stat će D ka knjizi i-C pokazati introit. Isto vrijedi za oraciju, epistolu i sekvenciju.

3. Ako se ide sjediti, dok se pjeva *Kyrie* i *Dies irae*, drži se onoga, što je rečeno za S; samo što D pruža celebrantu biret i od njega ga prima.

¹ Tako Martinucci-Menghini pozivajući se na odluku S. R. C. (D. a. 4027, II, III). — ² D. a. 4027, II, III. — ³ Ako nema ceremonijara, mogao bi S poslije *Nobis quoque peccatoribus*, kad đakon pređe na desno celebrantu, pokleknuti na svojem mjestu te doći s lijeve C, da okreće listove. Poslije *omnis honor et gloria* pokleknuo bi zajedno s C i D i sišao na svoje mjesto, te tu ostao do *Pax Domini*. — ⁴ D. a. 4193, III.

4. Ako se ide sjediti, dok se pjeva *Dies irae*, na riječi: *Oro supplex* ustane te ide zajedno s C k oltaru, tu poklekne, uzme knjigu evanđelja i stavi je na oltar, zatim klekne na gornju stubu i moli: *Munda cor*. Kad C svrši evanđelje, D uzme knjigu s oltara, nakloni se C te siđe k S, s kojim zajedno genuflekтира i polazi, da pjeva evanđelje.

5. Ako se ne ide sjediti, tada D, dok S prenosi knjigu i poslužuje C kod čitanja evanđelja, uzme knjigu, iz koje će pjevati evanđelje, stavi je na oltar i ostane tu. Stoji zajedno s C i S, dok kor pjeva: *Dies irae*. Na riječi: *Oro supplex* klekne na gornju stubu i moli *Munda cor*, ustane uzme knjigu, nakloni se C i siđe dolje, poklekne zajedno sa S i ide da pjeva evanđelje.

6. Evanđelja ne incenzira, a tako ni C poslije evanđelja, nego otpjevavši evanđelje stane odmah na svoje mjesto iza C i genuflekтира.

7. Na *Oremus* stane na desnu C te tu rasprostre korporal, kako je rečeno kod svečane mise, kada nema u njoj *Credo* (str. 58). Zatim sve kao kod svečane mise, samo se ispuštaju poljupci i patenu ne predaje subđakonu nego ostane pod korporalom i purifikatorom kao kod tihe mise.

8. Kod incenzacije je isto kao kod svečane mise, samo što se jedino C incenzira. Poslije toga uzme rupčić, te ga stavi C na ruke, kad ih opere.

9. Na *Orate fratres* odgovara: *Suscipiat*. Ako nema ceremonijara, ide ka knjizi, gdje ostane, dok treba listove okretati. Dok C pjeva prefaciju, stoji iza njega.

10. *Agnus Dei* moli zajedno s C, ali se ne udara u prsa; poslije toga odmah poklekne i polazi na drugu stranu C, gdje opet poklekne. Dalje sve kao kod svečane mise.

11. Mjesto *Ite missa est* pjeva *Requiescant in pace* okrenut k oltaru.

12. Načinivši na koncu reverenciju oltara polazi u sakristiju iza S, ako nema poslije mise apsolicije; ako pak jest apsolicija, tada iza reverencije oltaru polazi s C i S na stranu epistole k sjedalima, da se priredi za apsoliciju.

5. Celebrant.

1. Vrijedi za C, što je rečeno za obrede u svečanoj misi i u tihoj misi *de Requite*, osim ovih izuzetaka.

2. Prije introita nema incenzacije.

3. Na *Kyrie* i *Dies irae* može ići sjediti. Tamo ide ravno od oltara, a natrag se vraća duljim putem. Na *Oro supplex* dolazi k oltaru te ide čitati evanđelje.

4. Ne daje blagoslov subđakonu poslije epistole niti đakonu prije evanđelja. Poslije evanđelja ne ljubi knjige.

5. Kod ofertorija incenziraju se žrtveni darovi i oltar uz blagoslov tamjana i molitve kao i u svečanoj misi.

6. Na *Agnus Dei* ne udara se u prsa niti poslije ne daje *pax*.

6. Na koncu mise poslije *Dominus vobiscum* okrene se k oltaru i kaže *submissa* voce: *Requiescant in pace*. Ne daje blagoslov.

8. Poslije mise ide ili na stranu epistole ili u sakristiju već prema tomu, da li će biti poslije mise apsolicija ili ne.

9. Isti je obred za celebranta i kod pjevanje mise *de Requie* bez asistenata, samo što tada nema incenzacije ni na ofertor, a C sam pjeva epistolu (ako nema lektora ili klerika), evanđelje i na koncu: *Requiescant in pace*. Dok kor pjeva *Kyrie* i *Dies irae* može sjediti.

6. Absolutio pro defunctis.

Bilješka. U najnovijem izdanju rimskoga rituala imadu dvije apsolicije za pokojne: jedna *praesente corpore*, a druga *absente corpore in exequiis et in die tertio, septimo, trigesimo et anniversario*. A u „*Officium pro defunctis cum missa et absolutione*... *jussu Ss. D. N. Pii Papae X.*“ dodana je i treća apsolicija: naime za sve druge slučajeve. Znatnija je razlika u obredu između *praesente corpore* i *apsente corpore*.

a) *Praesente corpore*.¹

1. Kad se nosi mrtvac od kuće u crkvu ili na groblje, noge mu imaju biti naprijed.

2. U crkvi, na već određeno mjesto, postavi se, ako nije svećenik, tako, kako je nošen, naime, nogama prema oltaru a glavom prema izlazu iz crkve. Tijelo svećenikovo ima se postaviti tako, da mu glava bude okrenuta k oltaru, a noge prema izlazu. Oko lijesa neka gore svijeće, a može se metnuti i cvijeća.

3. Ako se moli *Officium defunctorum*, učini se to, kad se tijelo postavi u crkvu, a poslije toga slijedi misa. Ako se ne moli *Officium*, tada odmah sprema se svećenik i ostali službenici za misu.

4. Poslije mise pođu C, D i S na stranu epistole, da se opreme za apsoliciju.

Celebrant skine kazulu i manipul, a obuče plašt; ako nema plašta ostane u albi sa stolom na prsima prekrizhenom. D i S skinu manipule, a ako C nema plašta skinu i oni dalmatiku i tunicelu, da ne budu svečanije opremljeni nego C. S otkrite glave uzme križ, a uz njega se postave dva akolita s upaljenim svijećama, te stanu u sredinu pred oltarom licem okrenuti k oltaru. Iza njega stoje turifer i akolit s blagoslovenom vodom. C i njemu s lijeve D dođu k oltaru, te naprave svi, osim S i akolita sa svijećama, reverenciju prema oltaru.

¹ Ovaj obred, što se tiče same apsolicije, vrijedi i onda, kada mrtvo tijelo nije fizički nazočno radi kojega razloga, ali još nije ukopano ili bar ne preko dva dana (Erker: Manuale).

5. Učini viši reverenciju pođu k mrtvacu i to naprijed turifer i akolit s vođom, iza njih S u sredini dvaju akolita sa svijećama, ceremonijar i ako još ima koga od klera. Na koncu C i njemu s lijeve D, obojica pokrite glave.

6. Ako pokojnik nije svećenik, tada turifer i akolit, koji nosi vodu, pođu sa strane epistole oko mrtvaca i stanu na strani evanđelja; S i svjeconoše idu za njima, ali stanu kod glave mrtvaca dakle između lijesa i vrata. Pri tom valja ostaviti toliko mjesta, da C bude mogao nesmetano prolaziti, kada bude obilazio lijes škropeći ga i kadeći. C s D stane naproti križu kod nogu mrtvačevih, ali tako da stane malo prema strani epistole, e da leđa ne okrene k oltaru, njemu s lijeve stoji D, uz ovoga ceremonijar; na desno Celebrantu akolit s vođom sa strane epistole na ulazu od oltara k mrtvacu, a turifer s druge strane ulaza.

7. Došavši svaki na svoje mjesto C i D otkriju se te C počne glasno molitvu *Non intres*.¹ Poslije te molitve kor pjeva: *Libera*. Kada kor ponavlja *Libera* te dođe do *Dum veneris*, stavi C tamjan u kadionicu; D mu pri tom pomaže, došavši iza njega na desnu stranu, te mu drži navikulu bez poljupca ali govoreći: *Benedicite, pater reve-rende*; C kaže običajno: *Ab illo benedicaris, in cuius honore crema-beris*, te stavivši tamjan u kadionicu i predavši žličicu D napravi desnom rukom križ nad kadionicom. Kad kor otpjeva *Kyrie eleison*, C intonira *Pater noster*; prije nego će poći napravi prema križu, što ga S drži, duboki naklon glavom a D genuflektira, zatim učine reverenciju prema oltaru, te primivši aspergil od D i praćen od njega, koji mu ide s desne i pridržava plašt, pođe sa strane evanđelja da poškopri mrtvo tijelo. Škropeći ga ne zadržava se nego polako ide. Poškopri ga sa svake strane tri puta: sa strane evanđelja na početku, u sredini i na kraju, koji je do S. Kad dođe do S sa križem, duboko se nakloni a D genuflektira, tada opet poškopri triput: dolje, u sredini i gori. D uzme od njega aspergil i dade mu kadionicu. C bez inklinacije križu napravi reverenciju oltaru zajedno s D, pođe istim putem i incenzira mrtvaca, idući i neustavljajući se, triput jednostavno potegne kadionicom prema mrtvacu (*triplicu ductu unico ictu*). I sada se križu duboko nakloni, kad dođe pred njega a D genuflektira.

8. Ako je pokojnik svećenik, tada S s križem ostane između oltara i mrtvaca² ali malo prema strani epistole, a s njim i svjeconoše, dok svi ostali stanu na donju stranu; dakle upravo obratno od prijašnjega položaja.³ Ovdje polazi C škropiti i kaditi sa strane epistole — dakle za svojom desnom rukom. Ostale reverencije kao gore.

9. Predavši C kadionicu zapjeva: *Et ne nos* i nastavi dalje, kako je u misalu ili ritualu. Oracija se uzima, kako je tamo: *Deus*,

¹ Ima se moliti ne mijenjajući ni broj ni spol. — ² Dakle subdakom s križem stoji uvijek kod glave mrtvaca a C kod nogu njegovih. — ³ Tako valja da stoje oficijanti kod apsolutije za svećenika i kad mu nije tijelo fizički mazočno nego samo moralno (D. a. 4034, III).

cui proprium est; treba istaknuti ime pokojnika, a ako je svećenik, dati imenu: *Sacerdotis*. Kod oracije treba uvijek uzeti kratki završetak.

10. Poslije toga nosi se mrtvo tijelo na groblje, kako je propisano u ritualu. Ako se mrtvo tijelo tada odmah na nosi na groblje ili ako nije fizički nazočno, apsolutija se završi kao: *absente corpore* (vidi niže b) 8).

b) Absente corpore.

1. U crkvi na stalnom mjestu treba da bude podignut mrtvački odar (tumulus, tumba, katafalk), oko njega svijeće, na njemu križ, može se staviti cvijeće i insignia. Svijeće treba da pod mišom gore.

2. Poslije mise spremanje i procesija kao gore. Poređaj oko tumbe uvijek onako kao gore za mrtvaca, koji nije svećenik: dakle C ostane gore između oltara i tumbe a S s križem između tumbe i vrata. Izuzetak je, kako je već rečeno, ako je pogrebna misa za svećenika corpore insepulto vel non ulta biduum sepulto¹, jer se tada ima prolaziti kako je rečeno gore pod a) 8. U svim drugim slučajevima i za svećenika ima biti kao i za sve druge.

3. Ne moli se: *Non intres*, nego, kako C i asistencija dođu k tumbi i poredaju se na svom mjestu, pjeva kor: *Libera*; ostalo sve kako je rečeno gore pod a) 7.

4. Oracija se za ovu apsolutiju, ako je poslije pogrebne mise, ili iza mise pro die tertio, septimo, trigesimo et anniversario, uzima *Absolve . . . ut defunctus* ili oracija mise ili koja zgodna. A u apsolutiji iza ostalih misa *de Requie* uzima se oracija *Absolve . . . ab omni vinculo delictorum* ili koja druga zgodna; na Dušni dan: *Fidelium*. Uzela se oracija koja joj drago, završuje se kratko.

5. Poslije oracije pjeva C: *Requiem aeternam dona ei (eis) Domine*. U apsolutiji iza misa pogrebne, pro die tertio, septimo, trigesimo et anniversario ne pravi križa, dok u ostalim, izgovarajući gornje riječi stavi lijevu ruku na prsa a desnom napravi križ prema tumbi.

6. Kor na to zapjeva: *Requiescat (requiescant) in pace. Amen*; ili ako je običaj pjeva D *Requiescat (requiescant) in pace*, a kor odgovori: *Amen*. C doda, samo ne na Dušni dan,² submissa voce: *Anima ejus (vel animae eorum) et animae omnium fidelium defunctorum per misericordiam Dei requiescant in pace*.

7. Tada polaze u sakristiju istim redom, kako su išli k tumbi pred velikim oltarom treba da učine svi osim S i svjećonoša propisanu reverenciju.

8. Celebrant polazeći od tumbe u sakristiju, kad S prođe s križem govori³ (samo ne na Dušni dan) antifonu: *Si iniquitates* s psalmom: *De profundis*. Poslije psalma, koji završi s *Requiem aeternam* etc., opevu cijelu antifonu: *Si iniquitates observaveris, Domine: Domine, quis*

¹ D. a. 4034. III. — ² Ib. 2694. — ³ Ib. 4014; 2694.